

DE KONINKLIJKE WET.

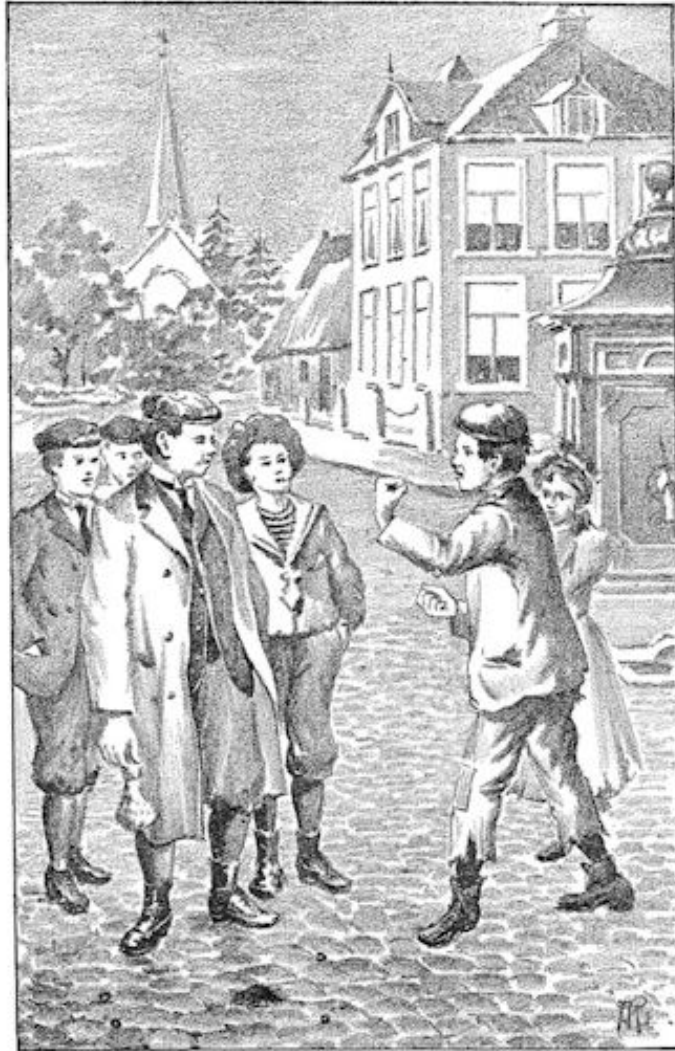
EEN VERHAAL

DOOR

ADELPHA.

Tweede druk

NIEKERE,
G. F. CALLENBACH.

I.

Het was Zondagmorgen en met begeerige oogen stond Hans Wiggers, tegen een lantarenpaal geleund, te kijken naar de menschen, die uit de kerk kwamen. Hij was zelf niet in de kerk geweest, — hoe zou hij ook kunnen met zijn gescheurd buis en zijn versleten broek! Het was al erg genoeg, dat hij daar op Zondag de straat mee op moest: in 't eerst had hij 't ook niet gedurfd, maar langzamerhand went men aan alles en zoo was hij nu al bijna den tijd vergeten toen ook hij een mooi Zondagsch pak had, dat moeder iederen Zaterdagavond met den stijven witten boord en de glimmende zwarte pet voor hem klaarlegde. Ja! hij was hem al bijna vergeten en alleen wanneer hij, zooals nu, andere kleine jongens met hun witte boorden en glimmende petten zag loopen, dan dacht hij er weer aan en dan herinnerde hij zich, hoe gelukkig zij toen allen waren; hij en moeder en Hesje en allemaal. Hoe netjes had er alles uitgezien in het kleine huisje, — zoo heel anders dan nu in den wagen: daar was ook haast geen plaats om iets te bergen . . . en de oogen schoten Hans vol tranen, toen hij dacht aan den mooien vlieger, dien hij van juffrouw Anna had gekregen en dien hij had moeten wegdoen, omdat vader zoo'n rommel niet wilde hebben om zich heen . . .

Hoe gelukkig zagen al die menschen er uit! Vroeger ging hij ook wel eens naar de kerk en vast iederen Zondag naar de Zondagsschool, maar nu was daar geen sprake meer van: hij was immers haast nooit twee Zondagen achtereen op dezelfde plaats, — en bovendien, wie zou hem, zooals hij er nu uitzag, in zijn klasse willen hebben!

De straat begon langzamerhand leeg te worden; de kerk-gangers haastten zich naar huis, maar Hans had geen reden om hun voorbeeld te volgen. Er was niets, dat hem naar huis lokte, — niets dan de gedachte aan Hesje . . . ja, die zag zeker al wel verlangend naar hem uit, — maar misschien werd hij wel niet eens binnengelaten . . . vader had immers gezegd, dat hij niet moest probeeren, dien dag terug te komen, en zou hem zeker weer slaan, als hij het toch deed . . .

»Wel ventje, wat scheelt er aan?» klonk een stem vlak naast hem en Hans keek verwonderd op, om te zien door wien hij werd aangesproken.

De spreker was een jonge man met een vriendelijk niterlijk, die vertrouwelijk de hand op zijn schouder legde, en toen Hans niet dadelijk antwoordde, zijne vraag herhaalde. Hij kwam, evenals de andere voorbijgangers uit de kerk, maar hij liep niet, zooals deze, den kleinen jongen bij den lantarenpaal voorbij zonder hem meer te gunnen dan een vluchtigen blik. Otto Dalhaven bezat een hart, dat overvloedige van liefde tot zijn Meester en wanneer hij een van de kleinen, die de Kindervriend zoo liefhad, in verdriet of nood zag, dan trachtte hij altijd te zien of hij die smart niet kon lenigen.

»Hebt gij honger, jongenlief?» ging hij vriendelijk voort.
»Neen mijnheer . . . dat is te zeggen, eigenlijk wel . . .» stamelde Hans verschrikt: »maar toch niet zoo erg . . . daar dacht ik eigenlijk niet aan . . .»

»Niet? Waaraan dacht gij dan wel? Er is iets, dat u verdriet doet: kunt gij 't mij niet vertellen? Misschien zou ik u kunnen helpen.»

Hans keek hoe langer zoo meer verwonderd, dat een vreemd heer hem aansprak en hem vroeg wat hem scheelde; dat was hem nog nooit gebeurd! Van nature was hij niet verlegen en nu hij over den eersten schrik heen was, antwoordde hij eenvoudig: »Ik weet het niet, mijnheer; er is zooveel, dat niet goed is, maar ik geloof niet, dat u mij helpen kunt.»

»Als ik het niet kan, dan heb ik een Vriend, die het zeker doen zal, als gij het Hem vraagt.»

»Ik denk niet, dat hij ons helpen kan,» herhaalde Hans op beslist toon, hoewel met een diepen zucht: »Is hij rijk?»

»Heel rijk.»

»Zoo rijk als een koning? Moeder zegt, dat het ons niet zou helpen, al kregen we ook zooveel geld als een koning, want vader maakt toch alles op.»

»Mijn Vriend is Zelf een Koning,» zeide de vreemdeling glimlachend en hij wilde voortgaan, toen Hans hem in de rede viel.

»O,» zeide hij teleurgesteld: »ik weet wel Wien u bedoelt: God . . .»

»Juist: ik bedoel den Koning aller koningen; kent gij Hem ook? Is Hij ook uw Vriend?»

»Ik weet het niet,» zei Hans aarzelend: »ik heb Hem al wel eens gevraagd om ons te helpen, omdat juffrouw Anna zeide, dat Hij het dan doen zou, — maar Hij heeft het nooit gedaan.»

»Doch iedere Koning geeft wetten uit voor Zijn onderdanen . . . misschien hebt gij nooit geprobeerd naar die wetten te leven en dan is Hij ook uw Koning niet. Kent gij Zijne wetten wel?»

»Ik weet het niet, mijnheer,» herhaalde Hans op neer-

slachtigen toon: »Ik denk er nooit meer aan tegenwoordig.»

»Wilt gij vanmiddag bij mij op mijne Zondagsschool komen? Dan zal ik u vertellen van de wetten van mijn Koning,» zeide de jonge man vriendelijk: »vertel mij nu maar eerst eens hoe gij heet en waar gij woont.»

Hans noemde zijn naam en vervolgde toen: »We wonen eigenlijk nergens . . . ik bedoel nergens voor vast: we staan hier maar met een wagen buiten de Lage Poort, misschien weet mijnheer wel waar dat is?»

»Ja, dat weet ik: staat ge daar al lang?»

»Neen mijnheer, pas een dag of drie; en we zullen wel niet lang blijven ook, want de stad beteekent hier niet veel,» zei Hans, met eenige minachting om zich heen ziende: »wij reizen met negotie, weet u, en alleen in de groote steden blijven we wat langer: misschien heeft mijnheer wel eens wat noodig, we hebben van alles: mag ik eens bij u aankomen?»

»Dat moogt ge, morgen,» zeide de vreemdeling glimlachend over den ijver van den jongen koopman: »ga nu eerst maar eens met mij mee, dan zal ik u wijzen waar ik woon.»

Welgemoed volgde Hans zijn nieuwen vriend, door een paar zijstraten heen, naar een vierkant wit huis, dat een weinig van de andere afgezonderd stond.

»Hebt gij den weg onthouden?» vroeg de heer Dalhaven, terwijl hij een poortje opende en daar den knaap deed binnengaan. »Dan moogt ge hier van middag terugkomen; precies te half twee begint de Zondagsschool. Wacht nu even, dan zal ik u wat meegeven, want gij weet, dat gij zijt begonnen met mij te vertellen, dat gij honger hebt.»

Een oogenblik later was Hans op weg naar zijn ellendig tehuis, heel wat vroolijker dan hij het dien morgen, na door zijn vader de deur te zijn uitgejaagd, had verlaten. Het brood, dat de vriendelijke vreemdeling hem had meegegeven, schonk hem de zekerheid, dat hij thuis welkom zou zijn en dus spoedde hij zich, zoo snel hij kon, door de straten van het kleine landstadje, om zijn zusje het verhaal te gaan doen van zijn lotgevallen.

Spoedig had hij het doel van zijn tocht bereikt. 't Was een groote, vroeger geelgeschilderde maar nu tamelijk vervloozte kermiswagen, die op een klein grasveld, een weinig ter zijde van den straatweg, stond uitgespannen. Het paard, dat hem van de eene plaats naar de andere moest voeren, deed nu zijn best om de korte, verdroogde grassprietjes in de nabijheid nog wat af te knabbelen, maar het arme dier scheen er niet al te wel bij te varen: het zag er althans uit, alsof het in den laatsten tijd eens had willen zien, van hoe weinig het wel kon leven, en dat dit juist geen prettige oefening is, dat begrijpt iedereen wel. Toen het Hans hoorde aankomen, lichtte het even den hangenden kop op en zag zijn jongen meester met groote, treurige oogen smeekend aan.

«Ja, Bruintje,» riep de knaap vroolijk, alsof hij de zwijgende vraag had verstaan: «ik heb wat meegebracht en gij zult er ook wat van hebben!» En, op het dier toespringend, brak hij een stuk van het zoeven ontvangen brood af en liet het dat uit zijne hand opeten.

Hans en Bruintje waren goede vrienden en het dier wist dan ook wel, dat, als zijn jonge baas een buitenkansje had, het er altijd in deelde. Liefkoozend streefde de knaap nu de lange, zijdeachtige manen en, als om zijne dankbaarheid daarvoor te betuigen, liet Bruintje een vroolijk gehinnik hooren. 't Was alsof dit geluid in den wagen werd beantwoord door een hevig geblaf, en inderdaad: op hetzelfde oogenblik werd het gele deurtje geopend en een klein meisje keek nieuwsgierig naar buiten. Hare blonde haren en lichtblauwe oogen vormden eene groote tegenstelling met het donkere uitzicht van Hans, maar toch kon men dadelijk zien, dat het zijn zusje moest zijn, want de vorm van beider gelaat was precies dezelfde.

«O Hans, zijt gij daar!» riep zij uit, toen zij haar broertje bemerkte: «kom gauw hier! Vader en moeder zijn uit en ik ben thuisgebleven om op u te wachten.»

Hans liet zich niet tweemaal roepen. Na een vriendschappelijk tikje op Bruintje's nek tot afscheid, nam hij het brood, dat hij even naast zich had neergelegd, weer op en spoedde zich naar den wagen.

Het kleine meisje stond hem nog steeds op te wachten; toen hij de vier of vijf treden was opgesneld, opende zij de deur geheel en al en liet nu tevens den hond los, die met allerlei teekenen van blijdschap tegen zijn jongen meester opsprong.

«Kijk Hes!» riep deze vroolijk uit: «ik heb u zoiets aardigs te vertellen: denk eens . . .» en, terwijl hij van een hoekplankje naast de deur een mes greep, en het brood begon door te snijden, volgde er een uitvoerig verhaal van zijne ontmoeting van dien morgen: «En gij moogt ook meekomen, Hesje!» zoo besloot hij: «zet dus maar gauw uw hoed op en ga mee, voordat moeder thuiskomt, anders wil zij het misschien niet hebben.»

Gewillig voldeed Hesje aan haar broertjes wensch, en, haastig haar hoed en een versleten omslagdoekje nemende uit een oude kist, die tevens als zitplaats dienst deed, volgde zij met het laatste stuk van de snee broods, die Hans haar had gegeven, in de hand, haar broertje naar buiten.

«Neen Tommy, je mag niet mee,» zei de knaap, toen zij op 't punt waren den wagen te verlaten en hoe smeekend het dier ook om hem heen sprong en blafte, zijn jonge baas liet zich niet van zijn stuk brengen, maar legde hem met een stevig touw onder aan den wagen vast. «Ziezoo, nu kun je op het huis passen,» zei hij weltevreden en

daarna, zich tot zijn zusje wendend, voegde hij er bij: «Wij zullen ons eerst wasschen, Hes: op eene Zondagsschool ziet iedereen er netjes uit: kom hier, dan zal ik u helpen.» En, een houten emmer, die onder aan den wagen hing, te voorschijn halende, nam hij dien op om hem aan eene nabijzijnde sloot te vullen.

In een oogwenk was hij terug en had hij zijn zusje hoed en doek afgedaan. Nadat zij duchtig met het water hadden geplonsd en gespat en zich daarop met een ouden handdoek, dien Hesje uit den wagen haalde, hadden afgedroogd, trachtten zij zoo goed mogelijk de scheuren in hun kleeren dicht te spelden en begaven zich toen, ongeroerd door Tommy's smeekend geblaf, welgemoed op weg.

De gure Maartsche wind joeg hun, vooral na de ongewone waschpartij, eene rilling door de leden en, in de hoop om zich wat warm te loopen, zetten zij het op een sukkeldraije. Toen zij de eerste huizen van het stadje bereikten, liet de torenklok een langen, doffen slag hooren.

«Daar slaat het één uur,» zei Hans teleurgesteld: «en om half twee begint het pas: waar zullen we zoo lang blijven?»

«In de stad maar,» stelde Hesje voor: «daar zal het minder waaien dan hier.»

Zoo gezegd, zoo gedaan: de beide kinderen stapten haastig door en stonden niet stil, voordat zij in de beschutting van de huizen waren gekomen. Nadat zij daar een kwartiertje hadden rondgeslenterd, begaven zij zich naar het pleintje voor het groote witte huis, waar reeds eenige jongens en meisjes bijeen waren. De meesten zagen er, hoewel povertjes in de kleeren, toch minder armoedig uit dan Hans en Hesje en deze hielden zich dan ook in 't eerst wat op een afstand. Langzamerhand echter kwamen er meer kinderen en er vormden zich groepjes, die onder elkander begonnen te spelen. De drie of vier jongens, die het dichtst bij Hans stonden, hadden knickers meegebracht en met belangstelling keek Hans naar hun spel. Onwillekenig kwam hij daardoor wat dichterbij en zoodoende stond hij spoedig, eer hij 't zelf wist, in den kring der spelers.

«Zeg eens, wat moet jij daar?» riep eensklaps een groote, dikke jongen, een van de weinigen, die een lekkere warme overjas aan hadden: «ga uit den weg: je hindert ons.»

«Ik mag hier zoo goed staan als een ander,» zei Hans stuursch. Hij was er de jongen niet naar om zich door een ander te laten weggagen!

«Dat mag je niet, kale bedelaar,» riep de ander driftig: «ga uit den weg, of ik zal . . .»

«Kom maar op als je durft,» zei Hans verontwaardigd, zich in postuur zettende.

«Ik vecht niet met jou,» sprak de dikke jongen op minachtenden toon: «dacht je niet, dat ik gezien heb, hoe je

gisteren bij mijn moeder aan de deur bent komen bedelen?»

»Dat ben ik niet!« riep Hans nu, ziedend van drift; zonder zich te bedenken viel hij zijn beleediger aan, en zeker zou het tot een ernstige kloppartij zijn gekomen als niet juist op dit oogenblik de deur van het poortje was geopend en de heer Dalhaven was te voorschijn getreden.

»Komt jongens, wat beduidt dat?« riep hij op strengen toon: »geen vechtpartijen hier: wat, Marinus, zijt gij daar weer aan den gang? Wanneer zult gij toch ooit leeren de anderen met rust te laten!«

Reeds bij de eerste woorden hadden de beide knapen elkaar verschrikt losgelaten en, toen de heer Dalhaven allen naar binnen riep, volgden zij de anderen schoorvoetend, hoewel niet zonder dat Marinus gelegenheid vond, Hans in te fluisteren: »Wacht maar, ik zal 't je wel betaald zetten, dat beloof ik je!«

Er was geen tijd meer om te antwoorden, want reeds hadden zij het poortje bereikt, waar de heer Dalhaven stond en ook klemde Hesje, die bij den korten twist angstig had toegezien, zich nu krampachtig aan haar broertjes hand vast. Zij waren de laatsten, die binnentraden en beschaamd sloeg Hans de oogen neer, toen de heer Dalhaven hem ernstig aanzag; deze zeide echter niets, maar sloot eenvoudig het poortje achter hen toe en ging toen het groepje vóór naar eene deur aan het einde van de korte breede gang. Deze gaf toegang tot eene groote, vierkante kamer, die geheel als een school was ingericht en waaraan de vroolijk gekleurde teksten en platen, die aan de muren hingen, een behagelijk aanzien gaven.

Toen allen op de lage houten banken waren gezeten, begon de heer Dalhaven met een gebed, maar, ofschoon Hans de oogen sloot en de handen vouwde, hoorde hij er geen woord van, evenmin als van het begin van de toespraak, die er op volgde. Zijne gedachten waren vervuld met wat er zooveen had plaatsgehad. Die akelige jongen! Wat had die hem uit te schelden voor bedelaar, hij verdiende eerlijk zijn kost en had nog nooit iemand wat gevraagd . . . Daarenboven . . . hem te willen weggagen, alsof het hem niet vrijstond, naar het knikkeren te kijken: wat verbeeldde hij zich wel? Hij zou het hem nog wel eens anders aan zijn verstand brengen, — dat zou hij! — En in stilte bedacht hij al, hoe hij zijn vijand straks buiten de school zou opwachten . . . dan zouden ze eens zien wie de sterkste was: Hans Wiggers had zich nog nooit door iemand laten beleedigen, zonder dat het dien berouwde!

Juist was hij zoover gekomen met zijne overdenkingen, toen plotseling een woord van den onderwijzer hem trof en hem tot luisteren dwong.

»En nu, jongens,« zeide deze: »nu ik u heb gesproken van

de grootheid en de macht van Koning Jezus, zullen wij eens samen nagaan, welke wetten Hij alzoo heeft uitgevaardigd, want zonder die te kennen, kunnen wij ze niet gehoorzamen en als wij ze niet gehoorzamen, behooren wij niet tot Zijne onderdanen en hebben wij ook geen recht om te verwachten, dat Hij ons zal helpen als wij in nood zijn. Een van die wetten, waarover ik u vandaag wil spreken, is: *»En gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doet gij leen ook desgelijkes.«*

Dit is een gebod, dat al heel dikwijls door ons allen wordt overtreden, want het is lang niet gemakkelijk om het te houden. En toch verlangt de Koning dit: Hij wil, dat gij bij alles wat gij doet aan deze wet zult denken, dan zult gij geheel anders leven dan gij tot nu toe gedaan hebt. Als gij de menschen behandelt zooals gij wilt, dat gijzelf behandeld zult worden, dan zult gij niet meer voor uzelf leven, maar voor anderen: dan zult gij thuis niet zuchten, als vader of moeder u wat vraagt, dat gij minder prettig vindt: dan zal het voor zoover gij nog op school zijt, niet meer uw grootste plezier zijn om uwe onderwijzers te plagen en hun het leven moeilijk te maken; dan zult gij onder elkaar niet kibbelen of vechten om de minste kleinigheid, — Hans meende, dat deze woorden enkel tot hem waren gericht en en hij voelde, dat hij een kleur kreeg tot achter zijn ooren, maar gelukkig keek de heer Dalhaven een heel anderen kant uit, terwijl hij vervolgde: dan zal het u niet moeilijk vallen, hun, die u iets misdaan hebben, te vergeven, want: dit is het heerlijke van de wetten van onzen Koning: als wij er één trouw probeeren te houden, dan komen wij vanzelf ook tot de andere. Gij kunt niet *den menschen doen, gelijk gij wilt, dat zij u doen zullen*, zonder dat gij *uw naasten liefhebt als uzelf*, — en, wanneer gij dat doet, dan gehoorzaamt gij tevens aan het gebod: *»hebt uwe vijanden lief.«* — dan zult gij ook *weldoen dengenen, die u haten en bidden voor degenen, die u geweld aandoen*. Dit alles lijkt u nu geheel onmogelijk toe en als gij het in uw eigen kracht gaat probeeren, dan is het dat ook, maar de Koning zelf wil er u bij helpen. Hij gaat Zelf rond door al de steden en dorpen van de geheele wereld; ofschoon gij Hem niet kunt zien, is Hij altijd overal waar gij zijt en ziet Hij alles wat gij doet. Hij is nu zelfs hier in de kamer en Hij ziet in uw aller harten, wat gij op 't oogenblik denkt: zijn uwe gedachten vervuld, niet met wat gij van Hem hoort, maar met allerlei plannen over wat gij straks zult doen, — plannen misschien, die regelrecht in strijd zijn met Zijne wetten, dan bedroeft gij Hem en dan is het even goed, alsof gij met duidelijke woorden zegt: »ik wil U niet tot mijn Koning hebben.« Maar als gij nu, terwijl gij nog hier zijt, Hem in uw hart vraagt: »Heer

Jezus, vergeef mij, dat ik U tot hiertoe altijd ongehoorzaam ben geweest, en wees Gij voortaan ook *mijn* Koning, dan hoort Hij u en dan zal Hij uw Koning zijn, — uw Koning, Die u zal bijstaan in den strijd tegen de zonde en Die u, als gij het ernstig meent, altijd de overwinning zal schenken.

II.

De Zondagsschool was geëindigd, en langzaam begaven Hans en Hesje zich op weg naar hun armoedig tehuis. De heer Dalhaven had hun, evenals zijn anderen leerlingen een kaartje gegeven, waarop met groote letters stond gedrukt:

DE KONINKLIJKE WET.

Gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks.
LUK. 6 : 31.

Hij had hen daarna nog even staande gehouden om hun wat te vragen, zoodat de straat reeds bijna weer leeg was, toen zij het poortje uitkwamen.

Hans hield het kaartje zorgvuldig in zijne hand. De woorden van den heer Dalhaven hadden hem diep getroffen: hij wist het maar al te goed, dat hij tot hiertoe Koning Jezus nog niet had gediend, maar van nu aan zou het anders worden: hij had het Hem gevraagd en dus zou Hij hem immers daarbij helpen! Allerlei gedachten hielden hem bezig, zoodat de beide kinderen bijna zonder een woord te spreken hun weg vervolgden, want ofschoon Hesje lang niet alles, wat er op de Zondagsschool was gesproken, had begrepen en dus daar niet zoo bepaald over nadacht, toch durfde zij haar broertjes overdenkingen niet storen.

Hans was nu juist tweemaal zoo oud als zij. Precies op zijn zesden verjaardag had de knaap, die tot dusver alleen was geweest, een zusje gekregen en misschien was het daarom, dat hij het als zijn uitsluitend eigendom beschouwde. Zoolang zij nog heel klein was, had hij haar altijd overal mee naar toe gedragen en sedert zij kon loopen, was zij hem overal heen gevolgd, zoodat men, vrij zeker kon zijn, dat, waar men den een zag, de ander niet ver weg zou wezen. Toch vormden beiden de grootste tegenstelling: zoo vrijmoedig en spraakzaam als Hans was, zoo verlegen en schuchter was Hesje; — alleen als de twee samen waren, dan wist zij soms duchtig haar mondje te roeren, maar, wanneer Hans, zocals nu, geen lust scheen te hebben om te praten, dan hield zij zich ook maar stil.

Eensklaps echter werden beiden opgeschrikt door eene ruwe stem, die sarrend uitriep: »Wel, wel, daar heb je den bedelaar weer! Hoeveel zou de meester hem wel hebben gegeven voor het zoete luisteren, dat hij gedaan heeft?»

Rood van drift zag Hans om. »Leelijke...» zweefde hem op de lippen, maar, voordat het scheldwoord er uit was, schoten hem als een bliksemstraal de woorden van den heer Dalhaven te binnen.

»De Koning zou het niet willen!» die gedachte maakte zich eensklaps van hem meester en, terwijl hij zacht fluisterde: »O Koning Jezus, help mij om niet driftig te worden,» vatte hij Hesje's hand en vervolgde met haastigen tred zijn weg.

»Die akelige jongen!» zei Hesje, nog eens omziende, terwijl de knaap, die door den heer Dalhaven Marinus was genoemd, hen nog allerlei scheldwoorden nazond.

Hans antwoordde niet, maar klemde zijne lippen vast op elkaar, alsof hij zich zelfs de gelegenheid om te spreken wilde benemen. Gelukkig scheen Marinus, nu hij er zoo weinig voldoening van had, spoedig genoeg te hebben van zijne piagerij, zoodat weldra zijn stem niet meer werd gehoord en de twee kinderen in vrede konden voortgaan.

Hoe gelukkig gevoelde Hans zich, nu hij zoo de verzoeking weerstand had geboden! Nu, — de heer Dalhaven had het immers gezegd! — nu zou de Koning met welgevallen op hem neerzien, — nu wist Hij, dat hij Hem wilde toebehooren en Zijn onderdaan zijn... o, hij wilde Hem voortaan nooit meer bedroeven, hij zou Hem altijd gehoorzamen, altijd!

Met deze gevoelens vervuld, bereikte hij het grasveld, waar de gele kermiswagen stond. »Hesje,» zeide hij vroolijk, toen zij den wagen naderden: »zijt gij niet blij, dat de Koning ons overal ziet? Hij zal het nu altijd weten, als wij wat voor Hem doen: ik wil Hem nooit meer verdriet doen, en gij?»

»Nee, ik ook niet,» antwoordde Hesje, op een toon alsof dat de eenvoudigste zaak van de wereld was; immers: als Hans het wilde, zou het zeker wel goed zijn, dus moest zij natuurlijk hetzelfde zeggen.

Terwijl zij nog sprak, was Hans vroolijk het trapje opgesneld, dat naar den ingang van den wagen leidde, en opende hij haastig de deur. Hij had een plan gevormd: hij wist, dat onder in de kist, waarin de weinige kleeren van het gezin waren geborgen, het bijbeltje moest liggen, dat hij van juffrouw Anna had gekregen. Vroeger, toen hij nog bij haar op Zondagsschool was, had hij er wel eens in gelezen, maar in den laatsten tijd had hij er nooit meer aan gedacht; nu echter wilde hij het eens te voorschijn halen en nalezen wat meneer Dalhaven had gezegd... hij zou

het gemakkelijk vinden, want de tekst stond immers op zijn kaartje . . .

Een zucht van teleurstelling ontsnapte hem, toen hij zag, dat zijne moeder tijdens zijne afwezigheid was wedergekeerd en nu in hare gewone houding, met de armen onder 't hoofd, op een laag bankje voor het kleine verroeste kachelkje in een hoek van den wagen zat neergehurkt. Toen de beide kinderen binnentraden, hief zij het hoofd op, maar zij zeide niets, zoodat Hans hoopte ongehinderd zijn voornemen ten uitvoer te brengen en reeds de kist naar voren trok om onder het licht van het eenige raampje haar inhoud te doorzoeken. Nieuwsgierig boog Hesje zich over den rand heen om te zien naar allerlei lang vergeten schatten uit den ouden tijd, die daar waren verborgen.

»Wat doet zij daar?» klonk opeens eene norsche stem uit den hoek.

»Ik zoek wat, moeder,» zei Hans, terwijl hij ijverig voortging met de versleten lompen op zij te schuiven en de enkele boeken en brieven, die onder in lagen, te ontblooten.

»Gij hebt daar niets te zoeken,» hernam zijne moeder: »maak de kist dicht en blijf met uw handen thuis.«

»Ja, dadelijk,» zei Hans zonder op te zien.

De vrouw stond op; zonder een woord te zeggen naderde zij de kist en, Hesje bij den arm wegsleurende, wierp zij met een hevigen slag het deksel dicht.

Een kreet van pijn ontsnapte Hans' lippen. Juist had hij het verlangde voorwerp gevonden en wilde hij zijne hand terugtrekken, toen deze in eene vrij onzachte aanraking kwam met het deksel.

»Wie niet hooren wil, moet voelen,» zei zijne moeder schamper, terwijl de knaap, driftig als hij was, opsprong en met een ruwen vloek de kist tegen den wand aanschopte.

Arme Hans! De goede voornemens van zoeven waren vergeten; vergeten was de Koninklijke Wet, en: »Ik zal het hebben!» riep hij driftig, terwijl hij opnieuw het deksel oplichtte om het Boekje, dat hem door den slag uit de hand was gevallen, weer op te rapen.

»Dat zult ge niet, kwajongen die ge zijt,» zeide zijne moeder, hem bij zijn schouder terugtrekkend; daarop, nadat zij hem met geweld had losgerukt, schudde zij hem heftig door elkaar en schoof hem onder een stortvloed van scheldwoorden buiten de deur, waarna zij die op het nachtslot wierp.

Arme, arme Hans! Na eene vergeefsche poging om de deur te openen, daalde hij het trapje af en wierp zich, zoo lang als hij was, voorover op den kouden, harden grond. Een zenuwachtig snikken deed zijn geheele lichaam trillen, terwijl het gras door zijne voeten werd mishandeld en vertrapt, alsof dat de oorzaak was van zijn ongeluk.

De koude lucht deed echter in betrekkelijk korten tijd zijn eerste woede bedaren en langzamerhand begonnen zijne tranen meer te spreken van schaamte en verdriet over zijn eigen gedrag, dan van drift over zijne teleurstelling. O, hoe had hij, die zoeven nog had betuigd, den Koning nooit meer te willen bedroeven, Hem nu gegriefd door zijne boosheid! Hoe diep was hij in zijn eigen oogen vernederd, juist nu hij meende een nieuw leven te zijn begonnen!

Hans wist niet, dat zijn val een natuurlijk gevolg was van zijn zelfvertrouwen, hetwelk hem in eigen kracht het besluit had doen opvatten om den grooten Koning te dienen. Hij wist niet, dat hij die vernedering noodig had, juist thans, nu hij meende den goeden weg te zijn ingeslagen, want dat zij hem moest leeren, zichzelf te wantrouwen en alles te verwachten van den Koning, Die alleen dezulken helpt, die Hem om Zijn bijstand vragen.

Hoe lang Hans zoo op den grond bleef liggen, wist hij zelf niet, maar eensklaps begon hij tot het besef te komen, dat hij den guren wind niet overal zoo behoefde te gevoelen als juist daar op het open veld. Langzaam richtte hij zich op, begaf zich naar die zijde van den wagen, waar hij hem minder in het gezicht sneed en zette zich dáár, tegen een der wielen geleund, neder. Mistroostig verborg hij het hoofd in de handen. Zou de Koning hem weer gelooven, als hij zeide, dat Hij hem toch zoo graag wilde dienen en toebehooren? Zou Hij hem nog willen helpen, als hij 't Hem vroeg? O, hoe speet het hem, dat hij zoo driftig was geweest, — hij had er daarenboven niets mee gewonnen: misschien, als bij het kalm aan zijne moeder had gevraagd, zou zij hem het Bijbeltje wel hebben gegeven, en nu zat hij hier alleen, en koud en moe . . .

Eensklaps voelde hij iets warmes op zijne hand. Haastig veegde hij zijne tranen weg en zag toen den harigen zwarten kop van zijn hond vlak onder zijn gelaat. Het dier zag hem zoo meewarig aan, alsof het iets van zijn verdriet begreep en onwillekeurig nam Hans hem op zijn schoot en begon hem te streelen.

»Wel Tommy,» zei hij met een droevigen glimlach: »kom jij den baas eens troosten, eh! Arm beest; je vindt het ook niet prettig hier in de kou! kom, we zullen ons eens samen gaan warm loopen.«

De daad bij het woord voegende, maakte hij het touw los, waarmee het dier aan den wagen was vastgemaakt en begaf zich met hem op weg. Dankbaar voor het herkrijgen van zijne vrijheid sprong Tommy vroolijk om zijn jongen baas heen, maar deze lette niet veel op hem, dan om af en toe, in gedachten verzonken, zijn kop te streelen en volgde hem zwiiggend.

Toen hij een paar uren later, tegen de schemering, op

het kleine grasveld terugkwam, vond hij de deur van den wagen op een kier staan, en, dit aanziende als een teeken, dat hij werd verwacht, stiet hij haar zachtkens verder open en trad binnen.

Het was bijna geheel donker in de kleine ruimte. In 't eerst onderscheidde hij niets, maar weldra zag hij bij de flauwe lichtstraal, die door het eenige raampje drong, dat zijne moeder opnieuw in dezelfde houding als straks voor het nu uitgegane vuur zat. Blijkbaar was zij in slaap gevallen, evenals de kleine Hester, die, met den eenen arm onder haar hoofdje en den anderen zorgvuldig onder hare schort, tegen de ongelukkige kist aanleunde. Toen Hans haar aanraakte, werd zij met eene beweging van schrik wakker.

»O Hans, zijt gij daar!« fluisterde zij, toen haar broertje haar naam noemde: »stil . . . moeder slaapt, maar ik heb het voor u gekregen.« Dit zeggende, haalde zij een klein pakje te voorschijn, dat zij onder haar schort verborgen had gehouden en stopte hem dat in de hand.

»Wat is het Hesje? . . . het Bijbeltje? o neen,« zeide de knaap, droevig, maar op beslist toon: »het spijt mij wel, maar ik mag het niet hebben, — niet voordat ik het aan moeder heb gevraagd . . . de Koning zou het zeker niet goed vinden.« En, zonder gedruisch te maken, lichtte hij opnieuw het deksel van de kist op en legde het Boekje, naar welks bezit hij zoozeer verlangde, buiten zijn bereik.

Eenige oogenblikken later was alles stil in den wagen en lagen beide kinderen hand in hand op de bos stroo in den hoek, die hun tot nachtleger strekte.

III.

Ofschoon de stad, in de nabijheid waarvan wij den gelen kermiswagen aantreffen, wezenlijk »niet veel beteekende«, toch bleek de negotie, waarmee de familie Wiggers reisde, er een onverwacht goeden aftrek te hebben, zoodat dag op dag hen nog op het kleine grasveld gehuisd vond.

Of dat kwam, doordat de heer Dalhaven zijn leerling bij verscheidenen zijner kennissen aanbeval, of wel, wijl de beleefde kleine koopman met zijn aardig zusje zelf den toegang tot de harten zijner koopers stal, weet ik niet, maar zeker is het, dat hij in geen weken zulke goede zaken had gedaan als in die, welke volgde op den boven beschreven Zondag.

Toch had Hans nu juist een moeilijker tijd dan ooit. De meerdere verdienste bracht maar weinig verbetering aan

in zijn toestand, want, hoe meer geld hij 's avonds thuis bracht, des te meer had vader om den volgenden dag in de kroeg te verteren en het deel, dat er voor vrouw en kinderen overschoot, was er niet grooter om. Toch dacht Hans er niet over, van de stuivers, die hij ontving, een gedeelte af te nemen om voor zichzelf en zijn zusje wat beter voedsel te koopen, of liever: hij had er wel aan gedacht, en vroeger had hij het ook wel eens gedaan, maar nu wist hij beter: hij wist, dat hij den Koning, die eenmaal heeft gezegd: »gij zult niet stelen,« daarmee zou bedroeven en die gedachte was genoeg om hem de verleidelijke centen in den zak te doen steken en ze naar huis te brengen, — indien ze hem niet reeds onderweg door zijn vader werden afgenomen.

Hans begon zijn Koning meer en meer lief te krijgen, want hij behoefde niet langer te teren op de herinnering aan de verhalen, voor twee jaren van juffrouw Anna gehoord: hij kon ze nu zelf nalezen en, daar dat na den langen tusschentijd, waarin hij zich zoo weinig in 't lezen had geoefend, maar gebrekkig ging, maakten de heilige woorden misschien nog dieper indruk op zijn gemoed, dan ze op een meer vluchtig lezer zouden hebben gedaan.

Want Hans had zijn Bijbeltje teruggekregen. Toen hij, den dag na dien ongelukkigen Zondag, zijne moeder had gevraagd, of zij hem zijn Boekje van juffrouw Anna, dat in de kist lag, wilde aangeven, had zij het hem, zonder een woord te zeggen, toegereikt. Misschien was zij getroffen door den ootmoedigen toon van den knaap, die zoo gemakkelijk zelf dien morgen, terwijl zij uit was, het verlangde had kunnen wegnemen; misschien ook had zij berouw over hare handelwijze van den vorigen dag, — hoe het zij: Hans had zijn schat bemachtigd en deze verliet hem geen oogenblik meer.

Ofschoon de wind nog altijd even koud was, begon de zon reeds veel kracht te krijgen en menigmaal vond Hans op zijn lange tochten rondom de stad en naar de naburige dorpen een beschut hoekje, achter een stapel takkebossen of tegen een hooiberg aan, waar hij zich met Hesje kon neervlijen en, waar hij haar dan, langzaam en hakkelend, maar met groote volharding, de woorden van zijn Koning voorlas.

Het liefste hoorden beiden de heerlijke verhalen van de wonderen, die de groote Koning verrichtte tijdens Zijn verblijf op deze aarde, maar telkens ook keerden zij terug tot het Hoofdstuk, waarvan de verzen, den vorigen Zondag door den heer Dalhaven besproken, hen zoo hadden getroffen. En wel hadden zij het noodig, keer op keer te hooren, dat de Koning al Zijn onderdanen beveelt: »Hebt uwe vijanden lief, doet wel deengenen, die u haten,« want

meer dan eens was Hans op 't punt, dit bevel te vergeten en kwaad met kwaad te vergelden. Dag op dag toch onder-vond hij al 't onaangename van nu eens grootere, dan kleinere plagerijen van Marinus Hek, die er een bepaald genoeg in scheen te scheppen, den kleinen jongen en zijn zusje, zoodra hij ze zag aankomen, op allerlei wijzen te sarren. 't Was altijd met een zucht van verlichting, als zij den slachterswinkel van zijne ouders eens ongemeoid voorbij kwamen en gaarne zouden ze hem geheel hebben ontweken, maar dat was onmogelijk, want hij was juist op den hoek van de straat, die zij bij het in- en uitkomen der stad altijd door moesten. Vooral scheen Marinus het te hebben begrepen op Tommy, die dan ook, zoodra hij den knaap maar zag, allerlei teekenen van misnoegen gaf en slechts met de grootste moeite door Hans werd weerhouden, op hem aan te vliegen.

Het was Dinsdag; reeds de tweede Dinsdag na den aan-vang van ons verhaal. Den vorigen Zondag waren Hans en Hesje opnieuw op de Zondagsschool geweest en had de heer Dalhaven hun beloofd, eens bij hunne ouders te komen, maar zeker was hij door allerlei bezigheden opgehouden: hij was althans gisteren nog niet in den kermiswagen ge-weest en nu haastten de beide kinderen zich tegen donker naar huis, verlangend om van hunne moeder te hooren, of de verwachte bezoeker heden middag was gekomen.

»Waar is Tommy?» zei Hesje opeens angstig: »o Hans, hij is zeker vooruit geloopt... als hij maar niet weer den slachterswinkel binnengaat, — Marinus heeft gezegd: als hij het weer deed, zou hij hem ophangen.»

»Marinus zal wel wijzer zijn,» zeide Hans, oogenschijnlijk bedaard, maar toch onrustig om zich heen ziende: »zooiets durft hij niet; hij zegt het maar om ons bang te maken. Tommy is misschien al doorgehield naar huis.»

Op hetzelfde oogenblik logenstrafte een vreeselijk geblaf deze geruststellende woorden en jankend kwam het onder-werp van het gesprek op drie pooten aanhinken.

»Daar, mormel, daar heb je nog wat toe,» klonk eene sarrende stem uit den winkel en een groote steen vloog rakelings langs de beenen van Hans, achter wien het arme dier zich poogde te verbergen.

Neen! dat was nu toch te erg! Hij behoefde toch niet zijn hond straffeloos te laten mishandelen door dien ge-meenen kwajongen, — dat zou hij hem betaald zetten...

»Arme Tommy,» zeide Hesje, den hond, die zich nog steeds jankend achter hen verschool, zacht aaiend, en deze woorden deden Hans voor een oogenblik zijn wraaklust vergeten om zich met het ongelukkige slachtoffer van zijn plaaggeest bezig te houden. Terwijl hij zich over het dier heenboog, had hij den tijd, zich de woorden, die hij juist

dien middag met Hester had gelezen, te herinneren en, hoewel tranen van spijt en verontwaardiging in zijne oogen opwelden, nam hij zijn geliefd hondje zwijgend op en ver-volgde zonder een woord te spreken zijn weg.

Arme Tommy! Een van zijn pootjes bleek ernstig gekwetst en smeekend hield hij het in de hoogte, terwijl hij uit dank-baarheid zijn jongen baas voortdurend in het gezicht likte.

't Was maar goed, dat ze niet ver meer van huis waren, want lang had Hans het, met de zware mand aan zijn linker-arm, niet uitgehouden, hem te dragen. De wagen was echter spoedig bereikt en daar aangekomen, verbond Hans den gekwetsten poot zoo goed als hij kon met een ouden zak-doek, dien zijne moeder er hem voor gaf, waarna hij den armen gewonde meenam naar den wagen.

»Moeder, mag Tommy van nacht bij mij slapen?» vroeg hij, terwijl hij met het diertje in zijne armen binnentrad.

»Jawel,» zei vrouw Wiggers op onverschilligen toon; »maar mijn gunst, Hans, wat maakt gij een drukte om dien hond: 't is nog erger, dan alsof het een ziek kind was.»

Hans lachte en ging voort, met behulp van Hesje, het stroo in den hoek wat op te schudden, om er een zacht leger van te maken voor den gewonden hond.

»Wat scheelt hem toch?» ging vrouw Wiggers, die in de laatste dagen eenigszins uit hare gewone lusteloosheid was opgewekt, voort; »is hij onder een wagen geraakt?»

Al de verontwaardiging en boosheid van zoeven kwamen weer in Hans boven. Zou hij het aan zijne moeder zeggen? Zeker zou die, als zij de geheele toedracht van de zaak vernam, met een opgestreken zeil naar Marinus' ouders toegaan en wellicht dezen een ernstige kastijding bezorgen... nu, hij had die verdiend, dubbel en dwars! Hij moest er dan nu maar eens voor lijden, dat zou hem eene les zijn voor 't vervolg... Maar daar viel eensklaps zijn oog op »de Koninklijke wet,» die hij met een speld boven zijne legerstede had gestoken... »Gelijk gij wilt dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks...»

»Hij was van ons weggeloopt, en een slachterswinkel binnengegaan, moeder,» zei hij eenvoudig: »de jongen uit den winkel heeft hem toen zeker een schop gegeven om hem weg te jagen.»

»Dan is het ook zijn eigen schuld,» antwoordde zijne moeder droogjes.

De tranen schoten Hans in de oogen. Zóó had hij het niet bedoeld! »Arme Tom,» zei hij verontschuldigd: »hij had zeker honger.» Eenige oogenblikken van stilte volgden, toen hernam Hans, terwijl hij zich wendde naar de smalle plank onder het vierkante raampje, die als tafel dienst deed: »Is er niemand hier geweest, moeder?»

In gedachten verzonken zat vrouw Wiggers op den eenigen

stoel, dien het vertrekje bood, bij het onzekere licht van eene kleine lamp, die boven de tafel hing, met grootte steken een paar der ergste scheuren in een ouden borstrok dicht te halen. Vroeger was het altijd haar lust geweest, den boel zoo knap mogelijk te houden, maar nu . . . met een man, die alles verdrong en haar en den kinderen nauwelijks genoeg liet, om niet van honger om te komen . . . waarom zou ze zich daar nu nog voor uitsloven: er was toch geen eer aan te behalen . . . Wiggers moest nu maar zelf de vruchten plukken van zijn slecht gedrag!

«Is er niemand hier geweest, moeder?» herhaalde Hans, toen hij geen antwoord kreeg.

«Hier geweest? Wel neen, kind: wie zou er hier komen. Ik zou niet weten wie! Daarenboven ben ik er zelf van middag ook met een mand op uit geweest, of denkt ge misschien, dat we kunnen leven van wat gij thuisbrengt?»

Hans zuchtte: hij wist het wel: al was zijn verdienste van acht of tien stuivers mooi te noemen bij wat hij meestal beurde, toch konden ze daarvan niet bestaan en het was dus heel natuurlijk, dat moeder er ook op uitging . . . meneer Dalhaven was er dus misschien wel geweest, maar voor een gesloten deur gekomen . . . hoe jammer! Hij had zoo graag gewild, dat hij ook eens met moeder had gesproken over den Koning . . . het zou ook haar zooveel gelukkiger maken als zij 't wist, dat Hij haar liefhad en dat Hij haar als zij stierf in Zijn heerlijk Koninkrijk zou opnemen, indien zij Hem ook maar liefhad en Zijne wetten gehoorzaamde!

Op 't oogenblik was vrouw Wiggers daar nog ver van af. In hare eigene oogen was zij het ongelukkigste, miskendste schepsel van de wereld, want zij zag niet in, dat zij voor drie kwart haar ongeluk aan zichzelf had te wijten.

Vroeger was ze eene knappe dienstbode geweest, maar ze was jong getrouwd met een man, die, nu ja, wel eens een slokje nam, maar toch nooit geheel onbekwaam was en, hoewel haar mevrouw en vele anderen haar hadden gewaarschuwd en haar zelfs hadden gesmeekt, zichzelf toch niet in 't verderf te storten, ze had er zelf 't gevaar zoo niet van ingezien en dus haar eigen zin gevolgd. In de eerste jaren van haar huwelijk was het haar ook alles voor den wind gegaan. Wiggers was een flinke arbeider en bracht geregeld zijn weekloon thuis, maar toen Hans een goed jaar oud was, was alles veranderd. Zij was aan 't sukkelen geraakt, en, terwijl zij van den vloer was, had Wiggers den loop gekregen naar de herberg. In plaats van daarop, toen ze beter was, haar best te doen het haar man thuis zoo aantrekkelijk mogelijk te maken, was zij boos geworden er tegen in en had hem met verwijten overladen, zoodat van toen af de huiselijke vrede was ver-

stoord en ze langzaam, maar zeker achteruit waren gesukkeld.

Eerst had Wiggers zijne betrekking als vaste arbeider op Boschwijk opgegeven, omdat hij hoopte, dicht bij de stad een grooter daggeld te verdienen en voor een poosje was hem dat ook gelukt. Weldra echter had hij geen werk meer kunnen krijgen en ze waren van de eene plaats naar de andere getrokken, todat eindelijk de tijd kwam, waarin de zorg voor den kost op de vrouw en niet langer op den man begon neer te komen. Juist in dien tijd waren, kort na elkander, hare beide ouders gestorven en, toen die haar hun wagen en paard, waarmee ze al sinds jaren het land hadden doorgereisd, nalieten, had ze die niet, zooals eerst het plan was, verkocht, maar was er met man en kinderen ingetrokken.

Dit was nu al twee jaar geleden en sinds dien tijd had ze meer dan eens broodsgebrek gehad, maar nog altijd erkende ze in de hand, die haar zóó diep vernederde, doch ook nog telkens uitkomst schonk, niet die van den Vader, Die enkel om haar tot zich te trekken, haar door zulk een diepen weg leidde. Zij weet haar ongeluk aan alles, behalve aan zichzelf en bedacht niet dat zij ongehoorzaam was geweest aan het Koninklijk Gebod: «Zoek eerst het Koninkrijk Gods» en dat zij daarom ook het recht had verbeurd op de belofte, dat «alle deze dingen haar zouden worden toegeworpen.» Zij had den Heer niet gezocht in den tijd van haar voorspoed en dus moest Hij haar tegenspoed zenden om haar de oogen te openen voor de trouw en de liefde, waarmee Hij al deze jaren, — zelfs toen zij het minst aan Hem dacht. — over haar was blijven waken.

Maar we zouden onzen Hans geheel vergeten. Hij had zich intusschen, nadat hij de snede broods, die hem als avondeten wachtte, met Tommy had gedeeld, naast Hesje neergezet op de kist, die ze wat dicht bij de vervelooze tafel hadden getrokken en zat nu, zooals hij eenige avonden geleden was begonnen, zijn zusje in te wijden in de geheimen van de leeskunst. Wel werd de kleine leermeester af en toe eens ongeduldig, als zijne leerlinge hem niet dadelijk begreep, maar over 't algemeen was hij toch nog al tevreden, — en wezenlijk: Hesje kende al eenige letters en was zelve zoo vol ijver om meer te leeren, dat het voor beiden een plezier werd er mee voort te gaan.

Eensklaps echter werd de rust van het kleine gezelschap verstoord. Nog zaten Hans en Hesje vroolijk over hun eenig leerboek, het kleine Bijbeltje, heengebogen, toen een gestommel op het houten trapje van den wagen hen verschrikt deed opkijken.

«Daar is vader al,» zei Hesje, angstig naar de deur ziende, en inderdaad: weldra werd deze geopend en eenorsch gebouwd man strompelde naar binnen.

Haastig sloeg Hans zijn Bijbeltje dicht en stak het in zijn zak, — de ondervinding had hem geleerd, dat dat noodig was, wilde hij onaangenaamheden voorkomen.

Wiggers liet zich met een slag naast zijn zootje op de kist neervallen en zag met duistere blikken in 't rond. »Zoo, kwajongen...» stotterde hij eindelijk: »waar is je geld? Komaan, geef op... hoe lang moet ik wachten, hé?» Bij deze woorden greep hij den knaap bij zijn oor en trok hem naar zich toe.

»Ik heb het al aan moeder gegeven,» riep Hans verschrikt, terwijl hij poogde aan zijn vaders hand te ontkomen.

Een onheilspellend gebrom deed zich hooren. Tommy, die door het binnentreden van den dronkaard uit zijn slaap was opgeschrikt, had zich tot hertoe vrij rustig gehouden, maar, nu zijn jonge baas werd aangetast, sprong hij, gewond als hij was, op en hinkte al blaffend naar zijn meester toe.

»Wat moet dat mormel hier?» bromde Wiggers, omziende, terwijl hij zijn jongen losliet.

»Het is Tommy maar: — stil Tom!» zei Hans angstig, terwijl hij het diertje opnam en het weer op het stroo legde.

»Gooi dat beest de deur uit,» beval Wiggers op barschen toon.

»Maar vader!...» smeekte Hans.

»Er uit er mee, of ik doe 't zelf,» herhaalde de woesteling opstaand.

Bevreesd voor verdere handtastelijkheden bukte Hans zich over zijn hond heen, nam hem zwijgend op en wilde gehoorzamen, maar, 't zij hij het niet vlug genoeg deed naar zijns vaders zin, of dat er een andere gril in diens dronkemansbrein opkwam, — plotseling greep hij zijn zootje bij den arm, schudde hem heftig door elkaar en slingerde hem toen van zich af.

Met een doffen slag kwam de knaap terecht tegen een hoek van de kist; een scherpe kreet ontsnapte aan zijn lippen, — toen bleef hij roerloos liggen, terwijl een breede golf donkerrood bloed zijne slapen verfdde.

»Gerrit!» riep nu vrouw Wiggers verschrikt, terwijl zij opsprong en zich over haar jongen heenboog: »zie toch wat ge doet... ge zult nog een moord begaan in uw ellendige dronkenschap!»

Als versuft bleef Wiggers staan. Het gezicht van zijn jongen, die daar zoo bleek en roerloos lag, ontvuchterde hem opeens en in verbijstering zag hij toe, terwijl zijne vrouw den knaap opnam en op den stoel poogde te plaatsen.

»Gauw, haal wat water!» zeide zij op scherpem toon tot Hesje, die zich verschrikt aan hare rokken vastklemde, terwijl de hond van de verwarring van 't oogenblik gebruik maakte om jankend terug te kruipen naar 't stroo, waar hij zich in den versten hoek in afwachtende houding neerzette.

Zwijgend gehoorzaamde Hesje en een oogenblik later had vrouw Wiggers den eersten doek den besten gegrepen en begon zij het hoofd van den knaap nat te maken.

Langzaam sloeg Hans de oogen op, maar slechts om ze, na een dof gekreun dadelijk weer te sluiten. Hij bleek vrij ernstig gewond. De scherpe rand van de kist had hem eene diepe wonde aan het hoofd toegebracht en hij bleef geruimen tijd bewusteloos. Nadat zij zoo goed als zij kon het bloed had gestelpt, legde vrouw Wiggers hem voorzichtig op het stroo neder, en knielde zwijgend naast hem neer. Zij kon niet denken: zwijgend, zonder tranen, staarde ze op het bleeke gelaat van haar jongen, van haar lieven, geduldigen jongen, die daar nu machteloos neerlag... misschien om te sterven!... En ze herdacht hoe vriendelijk en gehoorzaam en gewillig hij was geweest, — ze herinnerde zich, hoeveel liefdelooze woorden ze hem had toegevoegd, en ze dacht aan den tijd, toen hij nog klein was, toen zij allen zoo gelukkig waren en hem zoo liefhadden... en al hare zoolang ingesluimerde liefde voor hem ontwaakte en het was haar, alsof haar het hart uit de borst zou worden gerukt, als zij hem moest missen...

Het werd laat. Hesje had zich reeds lang geleden in slaap geschreid en nog altijd lag vrouw Wiggers geknield voor de kleine, roerlooze gestalte, met de oogen strak op het bleeke gelaat gevestigd. Zij zag niet op; indien zij het had gedaan, dan zou zij zijn ontsteld op het gezicht van de verandering, die er plaats had in de houding van haar echtgenoot.

Als machteloos was deze neergezonken op de kist waar daar straks zijn zootje nog naast hem zat. Zijn zootje!... was hij... wat had hij gedaan... was hij een moordenaar geworden?... had hij zijn kind vermoord?... Zijn kind, dat hij eenmaal zoo lief had gehad, — dat hij in den laatsten tijd zoo ongelukkig had gemaakt? — O, waartoe had die drank hem gebracht!... Indien zijn kind slechts herstelde, — nooit, nooit weer zou hij een droppel van dat afschuwelijke vocht proeven... niets dan ellende had het over hem gebracht, over hem en zijn geheele gezin... en nu dit... o het was niet mogelijk! — Neen, dit niet... dit niet!

Het angstzweet parelde den sterken man op het voorhoofd. Hij liet het hoofd in de handen zinken en snikte als een kind.

't Was alsof dat geluid den knaap uit zijne bezwijming deed ontwaken. Langzaam, — als iemand, die uit een droom wederkeert, sloeg hij de oogen op en zag verwonderd om zich heen; toen scheen hij zich te herinneren, wat er was gebeurd. Zijne lippen bewogen zich, maar zijne moeder, die zich over hem heenboog, kon slechts een enkel woord opvangen en dat was er een, waarvan zij de beteekenis niet begreep.

»Hij ijlt,« fluisterde zij tot haar man: »hij zegt iets over den koning, geloof ik.«

Het was een vreeselijke nacht, dien die beiden aan dat ziekbed doorwaakten: een nacht, die voor beiden de dage-raad werd van een nieuw leven. Toen, tegen den morgenstond, de kleine lijder werkelijk in koortshitte begon te ijlen, werd het den armen vader te bang in het kleine ver-trek en hij liep naar buiten; waarheen wist hij niet, — hij wilde slechts ver, ver weg zijn, — ver van die bleeke ge-daante op dat vunzige stroo, — ver weg, opdat hij die beschuldigende zachte stem niet meer hoorde...

Toch keerde hij, door eene onwederstaanbare aantrekkings-kracht geleid, in den loop van den morgen in den wagen terug.

Hij vond de koorts geweken en Hans stil, met gesloten oogen op zijn strooleger liggen. Hesje zat bij hem en zag angstig op, toen haar vader binnentrad en haar bij zich riep. O, — hoe pijnigde hem de gedachte, dat hij zijn kind enkel had geleerd, hem te vreezen! Hoeveel zou hij er niet voor hebben gegeven, indien het anders was, — maar het zou anders worden... dat zou het!

Zacht zette hij zich neer op de oude kist en nam Hesje op zijne knie. De kleine, zulk eene vriendelijkheid niet ge-woon, zag hem eerst angstig aan, maar werd weldra gerust-gesteld door den zachten toon, waarop hij vroeg, waar moeder was?

»Moeder is uitgegaan om wat te koopen voor Hans,« zei ze schuchter: »en ik ben bij hem gebleven, om hem te laten drinken, als hij er om vraagt.«

Het geluid der stemmen deed Hans opzien. »Vader,« stamelde hij zacht, en, een oogenblik later lag de sterke man naast hem geknield en smeekte hem met eene door tranen verstikte stem om hem te vergeven, wat hij had gedaan.

»Vergeven? — Lieve vader!« zei Hans, met een blijden glimlach, die zijn geheele gelaat verhelderde: »gij deelt het immers niet met opzet... het was maar, doordat ik juist dáár viel...«

»Niet met opzet, neen,« antwoordde Wiggers ernstig: »maar wel door eigen schuld... o... indien God het niet genadig had verhoed, ik had een moordenaar kunnen worden, — maar — dit heeft het mij geleerd, en dit beloof ik u, mijn jongen: nooit weer zal ik een druppel van dien afschuwelijken drank aanraken, — daartoe helpe mij God!«

IV.

Eenige weken kunnen soms eene groote verandering teweegbrengen in de geschiedenis van een gezin. Zoo was het ook hier. Juist vijf weken nadat het bovenverhaalde had plaats gehad, zoeken wij op het grasveld buiten de Lage Poort tevergeefs naar den gelen kermiswagen en zelfs de indrukken van de wielen zijn uitgewischt nu de warme voorjaarszon het jonge gras welig doet opschieten en het met een frischgroene tint overgiet.

Toch zijn onze vrienden niet zoo ver weg als wij wel zouden denken, want we vinden hen reeds aan de andere zijde van de stad terug, en wel in een net klein huisje, waar niets ons herinnert aan 't inwendige van den ouden wagen. Ja, toch wel iets, want in een lijstje hangt daar op de eereplaats boven den schoorsteen »de Koninklijke Wet«, die in den wagen in een verscholen hoekje aan den muur was gespeld.

Naar die wet werd er in het kleine huisje geleefd, want groote veranderingen hadden er plaatsgehadt in de harten van de bewoners en met dankbaarheid zag Hans terug op den tijd van beproeving, die voor hem wel eene groote geduldsproef was geweest, doch die zulke heerlijke vruchten had gedragen.

Nog denzelfden middag na het bovenverhaalde, was de heer Dalhaven het beloofde bezoek in de kermiswagen komen brengen en zeer ontsteld was hij geweest, toen hij zijn kleinen leerling, met Tommy in den arm, op het stroo vond liggen. Zeker zou hij niet veel hebben begrepen van zijn verward verhaal hoe hij was gevallen en daardoor zijn hoofd had bezeerd, als niet juist Wiggers was binnenge-komen en, nadat hij had gehoord dat de bezoeker dezelfde heer was, van wien Hans hem dien morgen reeds had ge-sproken, met diep schuldgevoel zelf de ware toedracht van de zaak had medegedeeld.

En het was gelukkig, ook voor hemzelf, dat hij het deed. Het besluit van dien morgen, wel met grooten ernst, doch in eigen kracht opgevat, verkreeg meerderen waarborg, dat het gehouden zou worden, toen het werd bezegeld met een vurige bede tot God, die alleen de kracht kan geven tot volharding in den strijd tegen eene zonde, welke zoo groote macht bezit over ieder, die er zich eenmaal aan overgeeft.

Gaarne zou de heer Dalhaven zijn kleinen vriend naar eene meer geschikte verblijfplaats hebben vervoerd, maar een ziekenhuis was er in het landstadsje niet en hij kon dus enkel zijn best doen, om het hem in den ouden wagen zoo ge-makkelijk mogelijk te maken. Vele waren de verkwikkingen,

die hij hem bezorgde, maar bijna nog welkomer dan deze waren Hans zijne dagelijks herhaalde bezoeken.

En voor meer dan een waren deze tot zegen. Zoowel Wiggers als zijne vrouw luisterden gaarne naar zijne woorden, als hij hun sprak van de liefde, waarmee de groote Koning op hen neerzag en waarmee Hij al hunne schulden wilde uitdelgen, indien zij ze met een oprecht berouw Hem beleden en Hem de kracht smeekten een nieuw leven te beginnen. Gaarne luisterden zij, want zij gevoelden het diep, hoezeer zij die liefde noodig hadden, en de dag, waarop beide echtgenooten het besluit namen dien Koning te dienen en Hem hun geheele leven te wijden, was een recht gelukkige voor het kleine gezin.

Langzamerhand was Hans weer aangesterkt en, toen hij voor het eerst buiten mocht komen, was het om naar de nieuwe woning te trekken, want, in overleg met den heer Dalhaven waren paard en wagen verkocht en zocht Wiggers opnieuw werk, wat hem boven verwachting snel gelukte, daar er door het laat ingevallen voorjaar vele handen noodig waren om de velden te bebouwen. Zoo kon zijne vrouw zich dus weer geheel aan haar huishouden wijden en hoe zij dat deed, bleek uit de gevolgen; alles blonk en glom in het kleine huisje -als een spiegel-.

En wanneer vader des avonds van zijn werk thuiskwam, dan brak voor allen het heerlijkste van den dag aan, want, met Hesje, die nu overdag op school ging, op zijne knie, las hij dan zijne vrouw en kinderen de heerlijke woorden van den Koning voor en allen verheugden zich in de liefde, die alles zoo ten beste had geleid.

Zoodra Hans geheel was hersteld, werd zijn vreugde ten top gevoerd door een aanbod van den heer Dalhaven om nu, in plaats van de mand met koopwaren weer op te nemen, bij hem in dienst te treden en boodschappen te doen voor zijn kantoor.

Hoe gelukkig is hij nu! Bijna al te gelukkig: nog slechts één ding is er, dat soms zijn vrede verstoort en dat zijn de plagerijen van Marinus Hek, doch hij twijfelt er niet aan, of hij zal ook die op den langen duur door zachtheid overwinnen, want met de hulp van zijn Koning hoopt hij hem nooit kwaad met kwaad te vergelden, maar te leven volgens de Koninklijke Wet:

»En gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks.«